

▶ СУСТРЭЧЫ

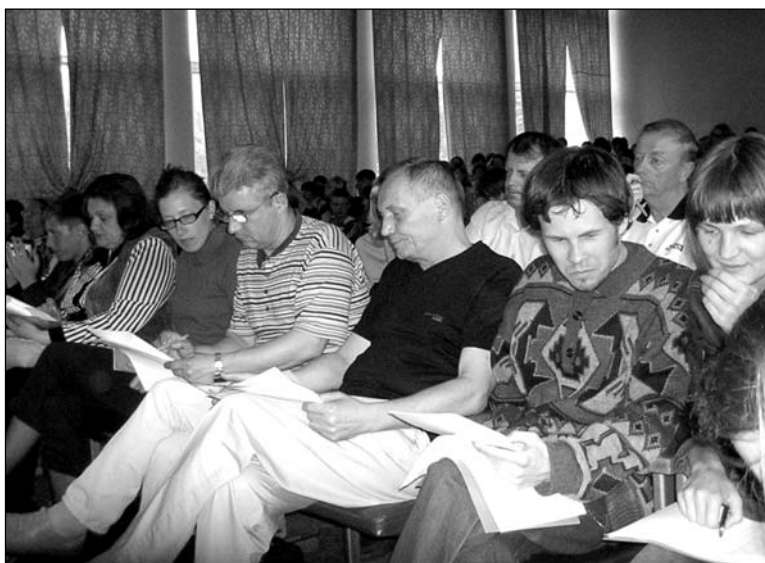
ШВЕЦЫЯ І БЕЛАРУСЬ СТАЛІ
ЯШЧЭ БЛІЖЭЙ

У шосты раз на Беларусі, у межах Дзён культуры Швецыі, з 30 траўня па 2 чэрвеня адбыліся Літаратурна-музычныя дні. Гэтым разам у госці да беларускіх творцаў і чытачоў прыехалі паэт Эрык Берквіст і прэзаікі Астрыд Тротцыг і Клаўдзія Маркс. Іх суправаджалі выдаўцы Нільс Хокансан, Пер Бергстром, міжнародны сакратар Саюза пісьменнікаў Швецыі Хенрык С. Енбум, а таксама перакладчык, паэт і драматург Дзьмітрый Плакс, наш зямляк, які ўжо дзесяць гадоў жыве ў Швецыі. Арганізатарамі мерапрыемстваў сталі Шведскі Інстытут, дыпламатычнае прадстаўніцтва Каралеўства Швецыі ў Рэспубліцы Беларусь на чале са Стэфанам Эрыксанам і вядомы ў нашай краіне прадзюсер і фатограф Марыя Сёдэрберг.

Дні літаратуры Швецыі пачаліся 30 траўня вялікай вечарынай у Менску, на якой прагучалі вершы і проза Эрыка Берквіста, Астрыд Тротцыг і Клаўдзіі Маркс у перакладах Дзьмітрыя Плаксы, а таксама маладых беларускіх перакладчыкаў Вольгі Рызмакавай, Алеся Лукавенкава, Насты Лабды, Вольгі Якаўчэнкі. Зьміцер Вайццошкewіч выканаў песні на

словы шведскіх паэтаў, напісаныя адмыслова да гэтай вечарыны. З беларускага боку свае вершы прачыталі Уладзімір Някляеў, Леанід Дранько-Майсюк, Віктар Жыбуль і Вера Бурлак (Джэці). А ранкам 1 чэрвеня пачалося незвычайнае падарожжа шведаў па Беларусі, удзел у якім узялі і беларускія літаратары. Між іншым, шведская прысутнасць у гісторыі Беларусі адчуваецца і па сёння. І не толькі ў Гародні альбо Пінску, але і Міры, Ружанах, дзе пабывала дэлегацыя, і асабліва ў Ваўкавыску, дзе і цяпер адна з горака, на якой стаіць горад, называецца Шведскай. Аказваецца, тут на пачатку восемнацатага стагоддзя быў са сваім войскам знакамiты шведскі кароль Карл XII...

У Пінску ідзе конкурс маладых паэтаў, журы ўважліва слухае...

Н. К.

▶ ДАТЫ

«БЕЛАВЕЖЫ» — 50

Ускрыпторыі Пана Бога пад назвай «Белавежа» захоўваецца адзін рукапіс памерам у сотні кіламетраў. На прыгожым раздоллі там хапае месца ўсяму: і пракаветнай дуброве, і жывільным рэкам, і «чырвонакніжным» раслінам, і зубрам, і людзям. Апошнія «ўскормленыя суць па Бозе» беларусамі.

За апошнія стагоддзе той скрыпт «Белавежа» некалькі разоў перакладвалі-згiнaлі, і цяпер па берасцейскім Мухаўцу на месцы згібу — мяжа. Мяжа па ўсёй гісторыі беларушчыны і яе будучыні.

У культуры ж памежных ліній не бывае. Яна «сшывае» межы. Беларуская ідэя і нацыянальная літаратура — той «карэньчык-пераплёт» разарванага белавежскага скрыпту. Па адзін бок — на большай усходняй старонцы — сто гадоў (пачынаючы ад братаў Луцкевічаў, А. Уласава, В. Ластоўскага, Я. Купалы і інш.) увасабляецца праект пад назвай «Наша ніва»; па другі, заходні, пяцьдзесят гадоў споўнілася праекту «Ніва». І вось «поўні веку» дасягнула і Беларускае літаратурнае згуртаванне «БЕЛАВЕЖА».

...Тры гады «савецік блок» жыў без Сталіна. У Польшчы ствараецца Беларускае грамадска-культурнае таварыства (пярэдадзень «БЕЛАВЕЖЫ») і беларускамоўны друкаваны орган — «Ніва». Ствараецца пад заклікі, якіх не чуваць было ў тагачаснай менскай метраполіі: «Да сэрца беларуса», «Слова да беларускай інтэлігенцы»... Гэта назвы артыкулаў Веры Леўчук. Зразумела, не ўсё па-людску было і ў савеціцкай Польшчы. Аднак...

Аднак у «беларускай» Польшчы існуе і падтрымліваецца дзяржавай фінансава адна з найстарэйшых беларускіх літаратурных суполак. Пяцідзесяцігадовая дзейнасць «БЕЛАВЕЖЫ», якую сёння ачольвае пісьменнік і прафесар Ян Чыквін, — узор

адданасці роднаму слову і духу. Супольнаму літаратурнаму набытку «белавежцаў» — самадзатковаму, аўтаномнаму, хоць кроўна павязанаму з агульнанацыянальнай літаратурай, — можа пазайздросціць любая славянская культура. «БЕЛАВЕЖА» выдала больш пяцідзесяці арыгінальных літаратурных кніг, выдае штогадовы часопіс «Тэрмапіль». Вось вянок з імянаў толькі асноўных творцаў «белавежскага» руху: Георгій Валкавыцкі, Міхась Андрасюк, Надзея Артымовіч, Юрый Баена, Алякс Барскі, Яша Бурш, Мікола і Уладзімір Гайдукі, Янка Жамойцін, Янка Целушэцкі, Міраслава Лукша, Васіль Петручук, Зося Сачко, Дзьмітры Шатыловіч, Міхась Шаховіч, Віктар Швед, Ян Чыквін, Сакрат Яновіч, дзесятак маладзейшых.

І ўсе яны жылі, жывуць і будуць жыць, каб у скрыпторыі Пана Бога пад назвай «Белавежа» захоўваўся адзін беларускі рукапіс.

Шчаслівага юбілею — і новых твораў!

А. П.

ЮБІЛЕЙ ДОЎНАР-ЗАПОЛЬСКАГА

14 чэрвеня споўнілася 140 гадоў з дня народзінаў заснавальніка беларускай нацыянальнай гістарыяграфіі, фалькларысту, этнографу і літаратуразнаўцу Мітрафану Доўнар-Запольскаму. Ён нарадзіўся ў Рэчыцы, скончыў Мазырскую прагімназію, Кіеўскі ўніверсітэт. Паліцыя забараніла яму педагагічную дзейнасць на Кіеўшчыне, і Доўнар-Запольскі пераехаў у Маскву. Затым вярнуўся ў Кіеў, стварыў Камерцыйны інстытут. Пасля Кастрычніцкага перавароту працаваў у Харкаве, з 1922 г. — у Азербайджане. У 1925-м ён пераязджае ў Менск, працуе ў БДУ і Інбелкультце.

М. Доўнар-Запольскі ўвайшоў у гісторыю Беларусі як аўтар шматлікіх кніг, сярод іх — «Асновы Дзяржаўнасці Беларусі», у якой упершыню пададзена прафесійная распрацоўка і абгрунтаванне права і неабходнасці дзяржаўнасці нашай краіны. Кніга выйшла ў 1919 г. на многіх мовах свету (беларускамоўнае выданне з'явілася ў Гародні).

ГАЛІНЕ ВОЙЦІК — 80

1 ліпеня спаўняецца 80 гадоў з дня народзінаў віленскай пісьменніцы Галіны Войцік. Многія ведаюць яе як дачку легендарнай Зоські Верас і жонку Лявона Луцкевіча. Яна — выхаванка Віленскай Беларускай Гімназіі, у 1950 г. закончыла Віленскі ўніверсітэт, абараніла кандыдацкую дысертацыю ў галіне германістыкі. Працавала ў Гарадзенскім і Віленскім ўніверсітэтах. Вядомая перакладамі з літоўскай і іншых моў. Галіна Войцік — аўтарка 12 кніг серыі «Партрэты віленчукоў», а таксама выданню «Там, дзе мяне няма» і «Успамінаў».

Нядаўна спадарыня Войцік падала заяву на ўступленне ў Саюз беларускіх пісьменнікаў. «Каб уявіць сабе, што такое павязь часоў, варта хоць аднойчы паразмаўляць з Галінай Антонаўнай, — адзначае ў рэкамендацыі Алег Аблажэй. — Яна дзялілася і дзеліцца сваім досведам і ўспамінамі ў шматлікіх газетных артыкулах, літаратурных партрэтах славетных сучаснікаў». Пісьменніцу да ўступлення ў СБП рэкамендавала і Віленскае аддзяленне пісьменніцкай арганізацыі.

«ШАЎЧЭНКАЎСКАЕ СВЯТА»

У Кіеве і на Тэрнопальшчыне прайшло штогадовае Шаўчэнкаўскае свята, прымеркаванае да дня народзінаў украінскага Кабзара. Як і ў мінулыя гады, яно стала ўзорам шчырай павагі да свайго творцы і дзяржаўных чыноўнікаў, і звычайных чытачоў. Адбыліся дзесяткі выступленняў літаратараў і навукоўцаў, некалькі ўрачыстых паседжанняў і канцэртаў. Гасцей віталі вышэйшыя дзяржаўныя чыноўнікі, і паўсюдна — у афіцыйных прамовах і за сталом — гучала ўкраінская мова. І — беларуская. Сёлета (як і раней) у Шаўчэнкаўскіх мерапрыемствах прыняла ўдзел дэлегацыя літаратараў Беларусі, членаў Саюза беларускіх пісьменнікаў: Эдуард Акулін, Анатоль Вярцінскі, Уладзімір Някляеў, Валерый Стралко і Васіль Якавенка.

